

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 33 Volume: 7 Issue: 33

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KİTAPTAN UYARLAMA SİNEMA FİMLERİNİN ORTAOKUL, LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA EĞİLİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE IMPACT OF BOOK TO FILM ADAPTATIONS ON READING TENDENCIES OF SECONDARY SCHOOL, HIGH SCHOOL AND UNIVERSITY STUDENTS

Alpaslan OKUR**

Üzeyir SÜĞÜMLÜ**

Gökçen GÖÇEN***

Öz

Ülkemiz, kitap okuma alışkanlığı sıralamasında dünya listelerinde pek çok ülkenin gerisinde kalmaktadır. Eğitim kurumlarımızda bu listenin üst sıralarına çıkmak için değişik proje ve uygulamalar sürmektedir. Eğitim kurumları dışındaki uygulamalardan kitapların senaryoya aktarılması ise okumanın önüne mi geçtiği ya da okumayı teşvik mi ettiği noktasında tartışılmıştır. Özellikle son dönemlerdeki edebi yapıtların günümüze uyarlanarak senaryoya aktarılması, en azından kitaba karşı farkındalığın artmasını sağladığı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı; edebiyat-sinema ilişkisi bağlamında, öykü ve romanlardan uyarlanan sinema filmlerinin; ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin okuma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki ortaokul, lise ve üniversite öğrencileri; örneklemini ise Türkiye'yi temsil edebilecek ve her bölgeden en az iki ilin seçildiği 17 il ve bu illerdeki ortaokul, lise ve üniversitede okuyan 1693 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmacılar tarafından literatür taramasına dayalı olarak geliştirilen ve Cronbach α değeri 0,873 olan anket kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde Çapraz Tablo (Crosstab) Analizi yapılmış, frekans (n), yüzde (%) değerleri verilmiştir.

Araştırma sonucunda kitaptan uyarlama sinema filmlerinin öğrencilerin okumaları üzerinde etkili olduğu ve öğrencilerde, sinema filminin uyarlandığı kitaba, kitabın yazarına ve yazarın diğer kitaplarına yönelik bir ilgi oluşturduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Uyarlama, Sinema.

Abstract

Turkey lags behind many countries in the world indexes of reading habits. To increase its place in these indices, there are a number of projects and practices going on in its educational institutions. Apart from these institutional efforts, among the practices with this goal, book adaptation movies are still being debated in terms of their controversial impacts on reading motivation. It's suggested that especially the recent adaptations of literary classics to scenarios of modern context have at least created an awareness of reading.

The aim of this research is to identify the impact of novel and story adaptation movies on reading motivation of middle school, high school and university students in the context of cinema-literature relations.

The research universe consists of middle school, high school and university students in Turkey, while the sample is of 1693 students at middle schools, high schools and universities from 17 provinces, at least two provinces from each region to represent the research universe. For the research a survey with Cronbach α value of 0,873 has been developed and implemented by the researchers. To

* Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi.

** Sakarya Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü Doktora Öğrencisi.

*** Sakarya Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü Doktora Öğrencisi.

analyze the data Crosstab analysis has been used and frequency (n) and percentage values (%) have been presented.

At the end of the research, it's been found that book adaptation movies have an impact on students' reading habits and they create an interest on the books, the authors of the books, and the other works of these authors.

Keywords: Reading, Adaptation, Cinema.

GİRİŞ

Günümüz eğitim-öğretim anlayışı; geçmişle kıyaslanamayacak kadar fazla ve farklı materyalleri kapsayan, daha karmaşık (çok boyutlu) bir süreç ile planlanan ve öğrenci merkezli/insan odaklı kurgulanmış bir paradigma ile yürütülmektedir.

Bu anlayışın temel felsefesi, eğitim-öğretimin yaşamın her alanında insan için var olması gerektiği inancıdır. Bu açıdan bakıldığında eğitim-öğretim, toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından birisi olmaktadır ve insan, yaşamı süresince eğitimle iç içe durmaktadır (Fidan ve Erden, 1998).Yine eğitim, bireyin yaşamının önemli bir bölümünü kaplayan, çok yönlü bir süreçtir ve bu süreçte, çeşitli bilgi ve becerilerin kazanılmasının yanı sıra, olumlu tutum ve davranışların, farklı bakış açılarının, yaratıcılığın, düşünme yeteneğinin geliştirilmesi de önem taşıyan unsurlardır (Bozkurt, 2009).

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, bu eğitim-öğretim anlayışı ile düşünen, yaratıcı fikirler ortaya koyan, problem çözme becerisi gelişmiş bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Yaman ve Süğümlü, 2009). Bu amacın gerçekleştirilebilmesi nitelikli bir dil eğitimine bağlıdır. Çünkü dil, eğitim-öğretim programlarının merkezinde yer almaktadır ve birey tarafından yaşam alanlarının tümünde aktif olarak kullanılmaktadır.

Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyüklü bir düzendir; düşünme ve düşünülene aktarma dizgesidir (Aksan, 1999). Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araç olarak tanımlanır. Ancak dil, bu işlevi yanında, bir insan yetişmesine, insanın zihni bakımdan gelişmesine de yardımcı olur. Çünkü insan dille düşünür ve dil aracılığıyla hisseder. Dile insan açısından bakınca, insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen odur (Aktaş ve Gündüz, 2004; Aksan, 2007). Kişi, kendi iç dünyasıyla dış dünya arasında dil aracılığıyla bağlantı kurar. Kişinin kendini çevreleyen dış dünya ile kurduğu iletişim, dili kullanabilme yetisiyle doğru orantılıdır (Aydın, 2009).

Dilin en önemli öğrenme ve beceri alanlarından birisi olan okuma; eğitim-öğretimin de en temel öğrenme ve beceri alanlarından birini oluşturmaktadır ve günümüz eğitim-öğretim anlayışının temelini teşkil etmektedir. Okuma kavramını birçok şekilde tanımlamak mümkündür. Okuma, bir yazıyı görüp izleyerek anlamı kavramanın yanı sıra, okuyucu ve yazar arasında uygun bir ortamda gerçekleşen bir görüş alışverişidir (Akyol, 2009; Demirel, 2010). Okuma; görme, dikkat, odaklanma, algılama, hatırlama, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme, yorumlama ve seslendirme gibi farklı bileşenlerden oluşan karmaşık, duyuşal ve zihinsel bir etkinlik olarak tanımlanabilir (Karatay, 2010).

Okumanın bir alışkanlığa dönüşmesi ve bireylerin yaşam boyu bu alışkanlığı devam ettirebilmeleri günümüz eğitim-öğretiminin temel amaçlarından birisidir. Yine okuma alışkanlığının, günümüzde toplumların gelişmişlikleriyle doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir. Okuma eyleminin bireyin yaşamının bir parçası hâline gelmesi, okumanın bir alışkanlığa dönüşmesi demektir. Çünkü okuma alışkanlığının özünde sürdürülebilirlik yaklaşımı bulunmaktadır (Odabaş at al., 2008).

Eğitim-öğretim sisteminin ve öğrenme sürecinin temelini oluşturan okuma, alışkanlığa dönüştüğünde istenen amaca ulaşılabilir. Bilginin hayatın her döneminde gerekli ve kaçınılmaz olması, okumanın alışkanlığa dönüşmesini zorunlu kılmaktadır. Okumanın bir alışkanlık haline gelmesi, onun bir ihtiyaç olarak hissedilmesine bağlıdır (İlköğretim Öğrencileri Kitap Okuma Alışkanlıkları, 2010; Özbay, 2006).

Yine okuma alışkanlığının belirlenmesinde; okuyucunun ne tür yayınlar okuduğu, ne sıklıkla okuduğu, hangi türleri ne oranda okuduğu, en çok hangi zamanlarda okumayı tercih ettiği, bir seferde aralıksız ne kadar süreyle okuduğu, hangi zamanlarda neleri okumaktan hoşlandığı, okuduğu kitapları hangi yolla elde ettiği gibi faktörler dikkate alınır (Okuma Becerileri Dersi Programı Öğretim Programı, 2012).

Okuma öğrenme alanı ve becerisi ile ilgili birçok araştırma yapılmış ve yapılan araştırmalarda, okuma becerisi eğitiminin Türkçe dersinden ayrı bir ders saatinde gerçekleştirilmesi gerektiği ileri sürülmüştür (Yaman ve Süğümlü, 2010). Milli eğitim Bakanlığı 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren ortaokul ve imam hatip ortaokullarında seçmeli ders olarak, okuma becerisi eğitime yönelik okuma becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan Okuma Becerileri Dersi açmıştır. Bu durum, okuma becerisi eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Okuma ile teknolojinin gelişimi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Teknolojinin gelişimiyle birlikte insanların yaşamında birçok değişiklik meydana gelmiş ve bu değişiklikler genelde eğitim-öğretimi, özelde de okuma eğitimini etkilemiştir. Özellikle iletişim teknolojilerinin getirisi olan medya kavramı, okumanın geleneksel temellerini sarsmış ve okumaya birçok farklı boyut katmıştır. Kâğıt üzerindeki harfleri çözümlenmeye dayanan okuyucu-görüntüsünün karşısında, anlamlandırmaya dayalı okuryazarlık görüntüsü her geçen gün yeni terimlerle birleşerek (medya okuryazarlığı, görsel okuryazarlık vb.) anlam sahasını genişletmektedir (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010).

Başlangıçta bir kitle iletişim olgusu olarak ortaya çıkan medya, zaman içinde hızlı bir değişim ve dönüşüm geçirerek, toplumdaki en büyük güçlerden biri haline gelmiştir. Medyanın kültür ürünlerinin üretilmesi bakımından olduğu kadar, kültürün halka yayılması, öğretilmesi ve böylece yaşatılması açısından da oldukça önemli işlevlere sahip olduğu vurgulanmıştır (Arslan, 2005).

Günümüzde internet, televizyon, gazete, dergi, sinema gibi medya araçları, çocuklar üzerinde önemli etkiler bırakabilmektedir. Bireylerin bebeklik dönemlerinde televizyon ile tanıştıkları düşünüldüğünde, medyanın bireyi doğumundan ölümüne kadar etkisi altına aldığı söylemek mümkündür. Bu durumda, bir bireyin her şeyden önce iyi bir okur ve onun da ötesinde iyi bir medya okuryazarı olması gerekmektedir.

Medya okuryazarlığı kavramı, ülkemizde son on yıl içinde konuşulmaya başlasa da ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya gibi ülkelerde 1950'li yıllardan beri formal eğitim içerisinde çeşitli adlarla ve biçimlerle (seçmeli, zorunlu, müstakil, ilişkilendirilmiş vb.) yer almaktadır (Tüzel, 2012). Medya okuryazarlığı, çeşitli biçimlerdeki iletilere ulaşma, onları analiz etme, değerlendirme ve üretme yeteneği olarak tanımlanabilir (Aufderheide ve Firestone, 1993). Medya okuryazarlığı, kullanıcının medyayı tükettiğinde, ürettiğinde, keşfettiğinde ve düzenlediğinde kullandığı tüm bilgi, teknik, sosyal ve psiko-sosyal yetileri şeklinde tanımlanmaktadır (Belçika-Fransız Topluluğu Medya Okuryazarlığı Yüksek Konseyi, 2011). Medya okuryazarlığı, medyaya maruz kalma ve karşılaşılan mesajların anlamının yorumlanması olarak da tanımlanmaktadır (Potter, 2005). Medya okuryazarlığının geleceği, okullarda medya okuryazarlığını yaymak için temel, hatta öncelikli ortak olarak sınıftaki öğretmenlerle eğitsel çalışma yapmayı gerektiren uzun dönemli, yoğun ve entelektüel bir gelişime bağlıdır (Hobbs, 1998).

Okuma eğitiminin birçok yönü olmakla birlikte özellikle televizyon, internet, gazete, dergi, sinema gibi araçlarla ilgili boyutu üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda, kitle iletişim araçları olarak adlandırılan medya araçlarının yaygın olmadığı dönemlerde, bireyin sosyal, kültürel ve psikolojik gelişiminde aile, çevre ve eğitim kurumları merkezi bir yerde durduğu ve medya araçlarının yaygınlaşması ile birlikte özellikle televizyonun, çocuğun sosyalizasyonunda önemli bir yer edindiği, çocukların pek çok şeyi televizyondan öğrenerek davranış hâline getirir oldukları ileri sürülmüştür. Yine deneysel öğrenme teorisine göre televizyonda birinin hareketlerini izleyen, onu model alarak kişiliğini, bilgisini, isteklerini ve değerlerini değiştirebilmektedir (Adak, 2004; Rigel, 1996).

Medya araçları kapsamında yer alan sinemanın insanlar üzerindeki etkileri de son yıllarda ülkemizde daha da yoğun bir şekilde tartışılmaya başlanmış ve sinema ile ilgili yayınlanan haberler, tanıtımlar ve reklamlar da artmıştır. Başlangıçta çok yaygın olmayan sinema sanatı, insanların geneline seslenen popüler bir iletim aracına dönüşmüş ve böylece büyük bir film endüstrisi ortaya çıkmıştır. Sinema yönlendirerek, yansıtarak duygu ve düşünceleri boyutlandırıp zenginleştirerek toplumun bakış açısına katkıda bulunmakta, ayrıca üzerinde çok az bilinen konular hakkında da ortak bir görüşün oluşmasına yardım etmektedir (Güçhan, 1992).

Bir sanat dalı olarak sinema, kuskusuz ki, en güçlü bağlarını edebiyat ile -özellikle de romanlarla-kurmuştur. 19. yüzyıl sonrasında seçkin ve popüler olmak üzere iki yolda ilerleyen bu edebiyat türü içerisinde popüler romanlar, film endüstrisi için kaçınılmaz birer kaynak olmuşlardır (Sivas, 2005). Sinema ve edebiyat, iletişim araçları olarak toplumda haber ve bilgi sağlama, toplumsallaştırma, güdüleme, tartışma ortamı yaratma, eğitim, eğlendirme, bütünleştirme, kültürün gelişmesine katkı işlevlerini, birbirinden bağımsız olarak görürler. Edebiyat uyarlamaları yoluyla edebiyatın içerdiği konu ve kültürel değer, sinema vetelevizyon aracılığı ile geniş bir seyirci kitlesine iletilme imkânına kavuşur (Uğurlu, 1992).

Günümüzde öğrencilerin okuma eğilimlerinin belirlenmesine birçok değişken etki etmekle birlikte, bu değişkenlerin de etkilendiği en temel değişkenin medya araçları (televizyon, gazete, dergi, sinema vb.) olduğu gerçeği bilinmektedir. Bu çalışma ile edebiyat-sinema ilişkisi bağlamında, öykü ve romanlardan uyarlanan sinema filmlerinin; ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin okuma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Sinema-Edebiyat İlişkisi

Sinema kendinden önce yaygınlık kazanan resim, heykel, müzik, tiyatro, mimarlık ve edebiyat gibi çeşitli sanat dallarına dayalı fakat teknik beceri gerektiren bir sanat dalıdır (Ana Britannica, 1992). Sinema, diğer sanat dallarından biçimsel farklılıklar ile ayrılrsa da içeriği yönü ile onlardan bağımsız değildir. Çünkü sinemanın en önemli malzemesi, konu bağlamında ortaya konan senaryodur ve senaryo, farklı sanat dallarından beslenmektedir.

Sinema ilk zamanlardan itibaren, düşünce ve olayları daha eski anlatı sanat dallarından özellikle de roman ve tiyatrodan karşılamaktadır. Sinemanın geçmişine göz attığımızda karşımıza çıkan en ilgi çekici unsur, sinemanın edebiyat ve tiyatro dallarının mirasçısı olmasıdır ((Katz, 1979; Bazin, 1993).

19. yüzyıl ortalarında, günümüzdeki anlamıyla sanat alanları kabul görmüş, resim, müzik, heykel, mimari, edebiyat ve tiyatronun yanında sinema 7. sanat olarak yerini almıştır. Diğer altı sanatı içinde barındıran sinema bir öykü anlatımıdır ve bu nedenle romanla sıkı bir bağı vardır. Sinema dilinin kurallarının belirlenmesinden, sinemanın yavaş yavaş bir sanayi dalına dönüşmesinden sonra da, sinemacılar edebiyat uyarlamaları yapmayı sürdürmüş ve bu uygulama günümüze dek varlığını korumuştur. Sinema daha ilk yıllarından itibaren konu kaynağı olarak edebiyat eserlerinden yararlanmıştır. Türk sineması için de roman önemli bir konu kaynağı olmuştur (Eyigün, 2006).

Her ne kadar sinema bir sanat dalı olarak ortaya çıksa da son yüzyılda o kadar yaygınlaşmış ve etki alanını genişletmiştir ki, ortaya büyük bir endüstri de çıkmıştır. Bu bakımdan sinema, sanat dalı ve endüstri arasında çözümlenememiş büyük bir denklem olarak durmaktadır. Hatta sinemanın son yüzyılda en etkili sanat dalı olup olmadığı tartışmaları yapılmaktadır (NoweelSmith, 1996).

Sinema ortaya çıktığı andan itibaren diğer sanat dallarından, özellikle edebiyattan etkilenmiştir. Gerek dünya sinemasında gerekse Türk sinemasında birçok roman, öykü ve tiyatro yapıtı sinemaya uyarlanmıştır. Edebiyat-sinema ilişkisinde sinema, daha çok, senaryo sıkıntısını edebiyattan beslenerek gidermeye çalışmıştır. Dostoyevski, Flaubert, Hemingway, Melville, Nabokov, Proust, Stendhal ve Tolstoy gibi birçok ünlü yazarın romanları beyaz perdeye aktarılmıştır. Türk sineması da aynı eğilimi göstermiş ve Halide Edib Adıvar'dan Peride Celâl'e, Hüseyin Rahmi Gürpınar'dan Reşat Nuri Güntekin'e, Yaşar Kemal'den Fakir Baykurt'a birçok yazarın yapıtları filme çekilmiştir (Tutumlu, 2002).

Roman ve sinemanın arasında, yaklaşık üç yüzyıllık bir zaman farkı vardır. Aradaki zaman farkını, sinema lehine kullanmıştır. Özellikle ilk zamanlarında edebiyatın biriktirdiklerini kendi dilini geliştirmek için kullanmış, daha sonraları sinemanın da zenginleşmeye başlamasıyla birbirlerini etkilemişlerdir. Uyarlanan bir sinema eserinin uyarlandığı kitabın satışını artırması bunlardan biridir (Sayın, 2005).

Uyarlama, bir sanat dalının ürününü başka bir sanat dalının ürünü olarak yeniden kurma, yaratma anlamına gelmektedir. Kapsamı edebiyat ve sinemaya daraltığımızda; uyarlama, edebiyat ve film arasındaki karşılıklı alışverişte bir romanın, oyunun, kısa hikâyenin, çizgi romanın veya diğer edebi kaynağın filme aktarılmasını tanımlayan en yaygın uygulamadır. Başka bir deyişle kâğıda dökülmüş edebi metnin film türüne dönüştürülmesidir (Desmond ve Hawkes, 2005; Erus, 2005).

Edebiyat ve sinemanın anlatı sanatları olup, anlatı yapılarının benzer oluşu, edebiyata nazaran gelişimini geç tamamlayan sinemanın, edebiyatın zengin dağarcığını kullanmasını ihtiyaç haline getirmiştir. Bu iki iletişim aracı da kültürün gelişmesine katkıda bulunurken; insanları bilgilendirir, eğlendirir, olup bitenden haberdar eder, onların estetik zevkine hitap eder, bakış açılarını geliştirir ve zamanla onları tartışmaya sevk eder. Uyarlama filmler hem okurlar ve izleyiciler arasında hem de sinema ve edebiyat çevrelerinde her zaman tartışmalara yol açmıştır. Üretilen bu filmlerin değerlendirilmesi daha çok kaynak alınan edebi metin ile üretilmiş olan uyarlama filmin karşılaştırılması üzerine yapılmıştır (Cansız, 2011; Kale, 2010).

Uyarlamalar; ilk zamanlarda öykü-romandan sinemaya şeklinde değil, sinema öncesinde öykü-romandan tiyatroya şeklinde gerçekleşmiştir. Ülkemizde de Tanzimat dönemi edebiyatından başlayarak pek çok roman tiyatroya aktarılmıştır. Bu uyarlama işlemi bazen romancının kendisi tarafından yapılırken bazen de başka bir yazar tarafından gerçekleştirilmiştir (Özdemir, 2010). Daha sonraki dönemlerde sinemanın ortaya çıkarak giderek yaygınlaşması ile romanların çoğunluğu sinemaya uyarlanmıştır. Sinema, en güçlü bağını romanla kurmuştur. Özellikle sinemanın endüstrileşme sürecinde popüler edebiyattan sıkça yararlandığı bilinmektedir (Sivas, 2005).

Sinema, diğer sanatlarla, bu sanatların yapısının bağdaşabildiği ölçüde ilişki kurabilmiştir. Bu durumda, sinemanın en çok romanla ilişki kurması yadırganmamalıdır. Roman ve sinema arasındaki ilişki, daha sinemanın ilk günlerinde dikkat çekecek ölçüdedir (Çetin, 1999). Sinema çeşitli sanat dallarıyla iletişim içerisinde olan ve iletişim içerisinde bulunduğu alanlardan sürekli beslenen bir sanattır. Bu sanat dalları arasında edebiyat öne çıkar. Zira birisadece kelimeleri kullanmakta, diğeryerse görüntü ve sesi eş zamanlı sunmaktadır. Bambaşka ortamları kullanan iki sanat dalının birbiriyle alışverişini içeren edebiyat uyarlamaları gerek izleyicinin, gerek akademisyen ve eleştirmen çevrelerin ilgisini çekmiştir/çekmektedir (İyigün, 2009).

Günümüzde uyarlamalar her yerde; televizyonda, sinemada, sahnede, internette, romanlarda, çizgi romanlarda (Hutcheon, 2006). Bu durumda, bu tür eserler sinemaya uyarlandığında sinema, zaten var olan bir okuyucu potansiyelinden faydalanmış olmaktadır. En çok satan kitap veya en çok okunan yazarın bir eserinin uyarlanması yapıldığında kesin olmasa bile seyirci açısından bir tahmin yürütmek ve ticari başarı sağlamak mümkün görünmektedir (Sivas, 2005).

Sinemanın teknik ve şekilsel özellikleri bir kenara bırakıldığında, en önemli unsur, filme aktarılacak konu olmaktadır. Özgün bir konu tasarlanmanın yanı sıra, roman, öykü ya da oyun gibi, okumak amacıyla yaratılmış yapıtlardan da yararlanılabildiği bilinen bir gerçektir. İşte film yapımında kullanılmak üzere, yazınsal yapıtların senaryo biçimine getirilmesine uyarlama denilebilir. Filme uyarlanan yazınsal türün genellikle roman olduğu bilinen bir gerçektir (Bolat, 2007).

Sinemanın anlatı potansiyeli, en güçlü bağını resim hatta tiyatroyla değil romanla kurmuştur. Sinema ve roman birçok olanaklara sahiptir. Bu olanaklarını kullanarak her ikisi de uzun ayrıntılı öyküler anlatırlar (Monaco, 2001). Her ikisi de geniş kitlelere hitap eden birer kitle sanatı olan roman ile sinemaya toplumbilim ve ruhbilim açısından bakıldığında da ortak

yönleri olduğu görülür. Gerek sinema izleyicisi gerekse roman okuru, gördükleri ve okudukları şeylerin etkisi altında kalmak, kahramanlarıyla yakınlık, hatta özdeşlik kurmak için karşı konulmaz bir eğilim duyarlar (Hamilton, 2002).

Edebiyat ve sinema arasındaki ilişki, insanların okuma yönelimlerini de etkilemektedir. Sinemaya uyarlanmış bir kitabın filmini izleyen bir kişi, o filmin kitabını da okuma ihtiyacı hissedebilmekte ya da okumuş olduğu kitap sinemaya uyarlandığında kitabın filmini izleme ihtiyacı hissedebilmektedir. Yine sinemaya uyarlanan kitapların yazarlarına ilgi artmakta ve yazarın diğer kitaplarına da yönelim olmaktadır. Beyaz perdede can bulan romanlar ve karakterler, bu şekilde daha geniş kitlelere ulaşmışlar, hem sinemanın hem de edebiyatın unutulmazları arasında bulunan eserler de sinema ve edebiyat tarihinde yerlerini almışlardır (Vatan Kitap, 2013).

Sinemanın popüler kültür unsuru bir sanat aracı haline gelmesi ve en fazla edebiyattan yani romanlardan beslenmesi, sinemanın; insanların okumaya yönelik eğilimlerini etkileyebilmesine olanak vermektedir. Günümüzde sinema, özellikle öğrenciler üzerinde, onların okuma eğilimlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

AMAÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı

Günümüzde öğrencilerin okuma eğilimlerinin belirlenmesine birçok değişken etki etmekle birlikte, bu değişkenlerin de etkilendiği en temel değişkenin medya araçları (televizyon, gazete, dergi, sinema vb.) olduğu gerçeği bilinmektedir. Bu çalışma ile edebiyat-sinema ilişkisi bağlamında, öykü ve romanlardan uyarlanan sinema filmlerinin; ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin okuma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında; ortaokul, lise ve üniversitede öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'nin çeşitli illerinden (Afyon, Artvin, Aydın, Bingöl, Giresun, İstanbul, Kayseri, Kütahya, Kahramanmaraş, Ordu, Rize, Sakarya, Siirt, Van, Aksaray, Bartın, Osmaniye) oransız eleman örnekleme yöntemiyle (Karasar, 2000) seçilmiş, ortaokul, lise ve üniversitede okuyan 1693 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma, ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiş betimsel bir araştırmadır (Karasar, 2000). Öğrencilerin, edebiyat-sinema ilişkisi bağlamında, öykü ve romanlardan uyarlanan sinema filmlerinin okuma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla literatür taramasına dayalı olarak araştırmacılar tarafından anket geliştirilmiş, bu anketin kapsam geçerliği, alanda uzmanlaşmış öğretim üyeleri tarafından incelenmiş ve ankete son şekli verilmiştir. Ankette yer alan maddelere verilen yanıtların işlenmesinde, beşli Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Anketin geneli için Cronbach α değeri, 0,873 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, SPSS 15.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde öğrencilerin görüşleriyle ilgili olarak çapraz tablo (Crosstab) analizi yapılmış, frekans (n) ve yüzde (%) değerleri verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kız	1032	61
Erkek	661	39
Toplam	1693	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 61'i (1032 kişi) kız, % 39'u (661 kişi) erkektir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları bakımından büyük çoğunluğunun kız olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Basamağına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Ortaokul	424	25,0
Lise	769	45,4
Üniversite	500	29,5
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 25'i (424 kişi) ortaokul, % 45,4'ü (769 kişi) lise, % 29,5'i üniversite öğrencisidir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim basamakları bakımından çoğunluğunu lise öğrencilerinin oluşturduğunu göstermektedir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşadığı İllere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Afyon	74	4,4
Artvin	18	1,1
Aydın	62	3,7
Bingöl	79	4,7
Giresun	75	4,4
İstanbul	378	22,3
Kayseri	51	3,0
Kütahya	104	6,1
Kahramanmaraş	150	8,9
Ordu	145	8,6
Rize	50	3,0
Sakarya	48	2,8
Siirt	95	5,6
Van	42	2,5
Aksaray	109	6,4
Bartın	75	4,4
Osmaniye	138	8,2
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 4,4'ü (74 kişi) Afyon'da, % 1,1'i (18 kişi) Artvin'de, % 3,7'si (62 kişi) Aydın'da, % 4,7'si (79 kişi) Bingöl'de, % 4,4'ü (75 kişi) Giresun'da, % 22,3'ü (378 kişi) İstanbul'da, % 3'ü (51 kişi) Kayseri'de, % 6,1'i (104 kişi) Kütahya'da, % 8,9'u (150 kişi) Kahramanmaraş'ta, % 8,6'sı (145 kişi) Ordu'da, % 3'ü (50 kişi) Rize'de, % 2,8'i (48 kişi) Sakarya'da, % 5,6'sı (95 kişi) Siirt'te, % 2,5'i (42 kişi) Van'da, % 6,4'ü (109 kişi) Aksaray'da, % 4,4'ü (75 kişi) Bartın'da, % 8,2'si (138) Osmaniye'de yaşamaktadır. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun İstanbul'da yaşadığını ve diğer illerde ise dengeli bir dağılım bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne İş Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Boş	21	1,2
Çalışıyor	317	18,7
Çalışmıyor	1355	80,0

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Boş	21	1,2
Çalışıyor	317	18,7
Çalışmıyor	1355	80,0
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 1,2'si (21 kişi) çeşitli gerekçelerden bu soruyu cevaplamamıştır. Öğrencilerin % 18,7'sinin (317 kişi) annesi herhangi bir işte çalışırken % 80'inin (1355 kişi) annesi herhangi bir işte çalışmamaktadır. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin büyük çoğunluğunun herhangi bir işte çalışmadığını göstermektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba İş Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Boş	59	3,5
Çalışıyor	1378	81,4
Çalışmıyor	256	15,1
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 15,1'inin (256 kişi) babası herhangi bir işte çalışmıyorken % 81,4'ünün (1378 kişi) babası herhangi bir işte çalışmaktadır. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının büyük çoğunluğunun herhangi bir işte çalıştığını göstermektedir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Yok	257	15,2
İlköğretim	893	52,7
Lise	393	23,2
Üniversite	150	8,9
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 15,2'sinin (257 kişi) annesinin eğitim durumu yok (okur-yazar değil), % 52,7'sinin (893 kişi) annesinin eğitim durumu ilköğretim, % 23,2'sinin (393 kişi) annesinin eğitim durumu lise, % 8,9'unun (150 kişi) annesinin eğitim durumu üniversitedir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarının çoğunlukla ilköğretim düzeyinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Yok	85	5,0
İlköğretim	754	44,2
Lise	502	29,7
Üniversite	352	20,8
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 5'inin (85 kişi) baba eğitim durumu yok (okur-yazar değil), % 44,2'sinin (754 kişi) baba eğitim durumu ilköğretim, % 29,7'sinin (502 kişi) baba eğitim durumu lise, % 20,8'inin (352 kişi) baba eğitim durumu üniversitedir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun baba eğitim durumlarının ilköğretim düzeyinde

olduğunu ve babaların lise ve üniversite düzeylerinin annelere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bir Günde Kitap Okumaya Ayırdığı Süre/Saat Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	265	15,7
0-1	837	49,4
1-2	428	25,3
2-4	128	7,6
4+	35	2,1
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 15,7'si (265 kişi) bir günde hiç kitap okumuyor, % 49,4'ü (837 kişi) bir günde 0-1 saat kitap okuyor, % 25,3'ü (428 kişi) bir günde 1-2 saat kitap okuyor, % 7,6'sı (128 kişi) bir günde 2-4 saat kitap okuyor, % 2,1'i (35 kişi) bir günde 4 ve daha fazla saat kitap okuyor. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun bir günde 0-1 saat kadar kitap okumaya zaman ayırdığını göstermektedir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bir Ayda İzlediği Film Sayısı Frekans ve Yüzde Dağılımı

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Hiç	112	6,6
1-3	785	46,4
4-5	408	24,1
6+	388	22,9
Toplam	1693	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin; % 6,6'sı (112 kişi) bir ayda hiç film izlemiyor, % 46,4'ü (785 kişi) bir ayda 1-3 adet film izliyor, % 24,1'i (408 kişi) bir ayda 4-5 adet film izliyor, % 22,9'u (388 kişi) bir ayda 6 ve daha fazla adet film izliyor. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun, bir ayda 1-3 adet film izlediğini göstermektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne İş Durumuna Göre Bir Günde Kitap Okumaya Ayırdıkları Süre/Saat (Crosstabulation)

		Hiç	0-1	1-2	2-4	4+	Toplam
Anne İş Durumu	Boş	7	10	3	1	0	21
	Çalışıyor	49	149	86	21	12	317
	Çalışmıyor	209	678	339	106	23	1355
	Toplam	265	837	428	128	35	1693

Araştırmaya katılan, anne iş durumuna cevap vermeyen öğrencilerden 7 öğrenci, bir günde hiç kitap okumazken, 10 öğrenci bir günde 0-1 saat, 3 öğrenci bir günde 1-2 saat, 1 öğrenci bir günde 2-4 saat kitap okumaktadır. 4 saat ve üzeri kitap okuyan öğrenci bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan annesi çalışmayan öğrencilerden 209 öğrenci bir günde hiç kitap okumazken, 678 öğrenci bir günde 0-1 saat, 339 öğrenci bir günde 1-2 saat, 106 öğrenci bir günde 2-4 saat, 23 öğrenci bir günde 4 ve üzeri saat kitap okumaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden annesi çalışmayan öğrencilerin, annesi çalışan öğrencilere göre daha az kitap okuduğu görülmektedir. Bir günde kitap okuma süresine bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun 0-1 saat kadar kitap okudukları görülmektedir. Araştırmaya katılan annesi çalışan öğrencilerden 49 öğrenci bir günde hiç kitap okumazken, 149 öğrenci bir günde 0-1 saat, 86 öğrenci bir günde 1-2 saat, 21 öğrenci bir günde 2-4 saat, 12 öğrenci bir günde 4 ve üzeri saat kitap okumaktadır. Bu öğrencilerin çoğunluğunun günde 0-1 saat kitap okudukları görülmektedir. Bir günde kitap okuma süresine bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun 0-1

saat kadar kitap okudukları görülmektedir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun anne iş durumuna göre bir günde kitap okumaya ayırdığı sürenin genellikle 0-1 saat olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden annesi çalışanların öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre daha fazla kitap okuduğu görülmektedir.

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne İş Durumuna Göre Bir Ayda İzlediği Film Sayısı (Crosstabulation)

		Hiç	1-3	4-5	6+	Toplam
Anne İş Durumu	Boş	2	9	4	6	21
	Çalışıyor	23	140	74	80	317
	Çalışmıyor	87	636	330	302	1355
	Toplam	112	785	408	388	1693

Araştırmaya katılan anne iş durumuna cevap vermeyen öğrencilerden 2 öğrenci bir ayda hiç film izlemezken, 9 öğrenci bir ayda 1-3 adet film, 4 öğrenci bir ayda 4-5 adet film, öğrenci bir ayda 6 ve üzeri adet film izlemektedir. Bu öğrencilerin çoğunluğunun ayda 1-3 adet film izledikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan annesi çalışmayan öğrencilerden 87 öğrenci bir ayda hiç film izlemezken, 636 öğrenci bir ayda 1-3 adet film, 330 öğrenci bir ayda 4-5 adet film, 302 öğrenci bir ayda 6 ve üzeri adet film izlemektedir. Bu öğrencilerin çoğunluğunun ayda 1-3 adet film izledikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan annesi çalışan öğrencilerden 23 öğrenci bir ayda hiç film izlemezken, 140 öğrenci bir ayda 1-3 adet film, 74 öğrenci bir ayda 4-5 adet film, 80 öğrenci bir ayda 6 ve üzeri adet film izlemektedir. Bu öğrencilerin çoğunluğunun ayda 1-3 adet film izledikleri görülmektedir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun anne iş durumuna göre bir ayda izledikleri film sayısının genellikle 1-3 adet olduğunu göstermektedir. Annesi çalışmayan öğrencilerin annesi çalışan öğrencilere göre daha fazla film izlediği görülmektedir.

Tablo 12: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kitaptan Uyarlanmış Filmlerle İlgili Frekans Değerleri

FİLM	Okuma/İzleme Durumu	f	%
Yüzüklerin Efendisi	Hiçbiri	699	41,3
	Kitap	67	4
	Film	820	48,4
	Kitap ve Film	107	6,3
Harry Potter	Hiçbiri	646	38,2
	Kitap	87	5,1
	Film	749	44,2
	Kitap ve Film	211	12,5
Alaca Karanlık	Hiçbiri	503	29,7
	Kitap	89	5,3
	Film	813	48
	Kitap ve Film	288	17
1984	Hiçbiri	1456	86
	Kitap	113	6,7
	Film	107	6,3
	Kitap ve Film	17	1
AnnaKaranina	Hiçbiri	1413	83,5
	Kitap	138	8,2
	Film	123	7,3
	Kitap ve Film	19	1,1
Pi'nin Yaşamı	Hiçbiri	1355	80
	Kitap	53	3,1
	Film	267	15,8
	Kitap ve Film	18	1,1

Da Vinci Şifresi	Hiçbiri	1136	67,1
	Kitap	190	11,2
	Film	282	16,7
	Kitap ve Film	85	5
Drakula	Hiçbiri	1349	79,7
	Kitap	61	3,6
	Film	264	15,6
	Kitap ve Film	19	1,1
Dövüş Kulübü	Hiçbiri	1251	79,9
	Kitap	26	1,5
	Film	401	23,7
	Kitap ve Film	15	0,9
ForrestGump	Hiçbiri	1454	85,9
	Kitap	28	1,7
	Film	199	11,8
	Kitap ve Film	12	0,7
Narnia Günlükleri	Hiçbiri	1238	73,1
	Kitap	64	3,8
	Film	345	20,4
	Kitap ve Film	46	2,7
Saftirik Greg'in Günlüğü	Hiçbiri	1450	85,6
	Kitap	109	6,4
	Film	83	4,9
	Kitap ve Film	51	3
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Hiçbiri	936	55,3
	Kitap	59	3,5
	Film	630	37,2
	Kitap ve Film	68	4
Talihsiz Serüvenler Zinciri	Hiçbiri	1505	88,9
	Kitap	40	2,4
	Film	130	7,7
	Kitap ve Film	18	1,1
Çizmeli Kedi	Hiçbiri	650	38,4
	Kitap	370	21,9
	Film	443	26,2
	Kitap ve Film	230	13,6
Peter Pan	Hiçbiri	744	43,9
	Kitap	396	23,4
	Film	325	19,2
	Kitap ve Film	228	13,5
Hababam Sınıfı	Hiçbiri	179	10,6
	Kitap	56	3,3
	Film	1337	79
	Kitap ve Film	121	7,1
Kadının Adı Yok	Hiçbiri	1572	92,9
	Kitap	27	1,6
	Film	87	5,1
	Kitap ve Film	7	0,4
Eğreti Gelin	Hiçbiri	1379	81,5
	Kitap	28	1,7
	Film	279	16,5
	Kitap ve Film	7	0,4
Mutluluk	Hiçbiri	1448	85,5
	Kitap	57	3,4
	Film	165	9,7
	Kitap ve Film	23	1,4
Uçurtmayı Vurmasınlar	Hiçbiri	1401	82,8
	Kitap	59	3,5

	Film	214	12,6
	Kitap ve Film	19	1,1
Uzun Hikâye	Hiçbiri	1229	72,6
	Kitap	101	6
	Film	288	17
	Kitap ve Film	75	4,4
	Hiçbiri	1015	60
Gulyabani	Kitap	39	2,3
	Film	610	36
	Kitap ve Film	29	1,7
	Hiçbiri	1499	88,5
Cingöz Recai	Kitap	80	4,7
	Film	97	5,7
	Kitap ve Film	17	1
	Hiçbiri	1258	74,3
72. Koşuş	Kitap	111	6,6
	Film	281	16,6
	Kitap ve Film	43	2,5
	Hiçbiri	1258	74,3

Araştırmaya katılan öğrencilerin kitaptan uyarlanmış filmleri izlemesonauçlara şu şekildedir:

- En çok okunanlar kitaplar: Peter Pan (396), Çizmeli Kedi (370), Da Vinci Şifresi (190), AnnaKaranina (138) ve 72. Koşuş (111)
- En çok izlenenler filmler: Hababam Sınıfı (1337), Yüzüklerin Efendisi (820), Alacakaranlık (813), Charlie'nin Çikolata Fabrikası (630) ve Gulyabani (610)
- En çok hem okunan hem izlenenler: Alacakaranlık (288), Çizmeli Kedi (230), Peter Pan (228), Harry Potter (211) ve Hababam Sınıfı (121)

Tablo 13: Kitaptan Uyarlama Filmlerin Toplam Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Yok	32008	67,5%
Kitap	2685	5,7%
Sinema	10729	22,6%
Kitap ve sinema	1982	4,2%
Toplam	47404	100,0%

Araştırmaya katılan öğrencilerden “filmi de izlemedim kitabı da okumadım” bölümünün toplam işaretlenme sayısı 32008’dir ve toplam cevapların % 67,5’ini oluşturmaktadır. Öğrencilerin “sadece kitabı okudum” bölümünü işaretleme sayısı 2685’tir ve toplam cevapların % 5,7’sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin “sadece filmi izledim” bölümünü işaretleme sayısı 10729’dur ve toplam cevapların % 22,6’sını oluşturmaktadır. Öğrencilerin “hem kitabı okudum hem de filmi izledim” bölümünü işaretleme sayısı 1982’dir ve toplam cevapların % 4,2’sini oluşturmaktadır. En fazla işaretlenme sayısı ve yüzdelik dilim “filmi de izlemedim kitabı da okumadım” bölümüne aittir. İkincisi ise 10729 işaretleme ve % 22,6’lık yüzdelik dilim ile “sadece kitabı okudum” bölümüne aittir. Bu sonuçlar; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun filmi izlemeyi kitabını okumaya tercih ettiğini göstermektedir.

Tablo 14: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Uzun süre kitap okumak yerine kısa sürede uyarlama filmi izlerim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	322	19,0
Katılmıyorum	383	22,6
Kısmen Katılıyorum	486	28,7

Katılıyorum	291	17,2
Kesinlikle Katılıyorum	211	12,5
Toplam	1693	100,0

“Uzun süre kitap okumak yerine kısa sürede uyarlama filmi izlerim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 19’u (322 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 22,6’sı (383 kişi) katılmıyorum, % 28,7’si (486 kişi) kısmen katılıyorum, % 17,2’si (291 kişi) kişi katılıyorum ve % 12,5’i (211 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin genelinin uzun süre kitabı okumak yerine kısa sürede filmi izlemeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Bu durumda, okumanın öğrencilerden tarafından zaman alıcı bir uğraş olarak algılanması ya da sinemadaki ses ve görüntünün okumaya tercih edilmede etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Kitap seçimimde sinemaya uyarlanmış kitapların etkisi vardır.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	306	18,1
Katılmıyorum	378	22,3
Kısmen Katılıyorum	504	29,8
Katılıyorum	352	20,8
Kesinlikle Katılıyorum	153	9,0
Toplam	1693	100,0

“Kitap seçimimde sinemaya uyarlanmış kitapların etkisi vardır.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 18,1’i (306 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 22,3’ü (378 kişi) katılmıyorum, % 29,8’i (504 kişi) kısmen katılıyorum, % 20,8’i (352 kişi) kişi katılıyorum ve % 9’u (153 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin genelinin kitap seçiminde sinemaya uyarlanmış kitapların etkisinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 16: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Özellikle sinemaya uyarlanmış kitapları okurum.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	387	22,9
Katılmıyorum	531	31,4
Kısmen Katılıyorum	418	24,7
Katılıyorum	227	13,4
Kesinlikle Katılıyorum	130	7,7
Toplam	1693	100,0

“Özellikle sinemaya uyarlanmış kitapları okurum.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 22,9’u (387 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 31,4’ü (531 kişi) katılmıyorum, % 24,7’si (418 kişi) kısmen katılıyorum, % 13,4’ü (227 kişi) kişi katılıyorum ve % 7,7’si (130 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin özellikle sinemaya uyarlanmış kitapları okumadığını göstermekle birlikte, okuma üzerinde uyarlanmış kitapların etkisinin de payının büyük olduğu görülmektedir.

Tablo 17: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Önce filmi izler sonra uyarlandığı kitabı okurum.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	408	24,1
Katılmıyorum	555	32,8
Kısmen Katılıyorum	418	24,7
Katılıyorum	202	11,9
Kesinlikle Katılıyorum	110	6,5

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	408	24,1
Katılmıyorum	555	32,8
Kısmen Katılıyorum	418	24,7
Katılıyorum	202	11,9
Kesinlikle Katılıyorum	110	6,5
Toplam	1693	100,0

“Önce filmi izler sonra uyarlandığı kitabı okurum.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 24,1’i (405 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 32,8’i (555 kişi) katılmıyorum, % 24,7’si (418 kişi) kısmen katılıyorum, % 11,9’u (202 kişi) kişi katılıyorum ve % 6,5’i (110 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin çoğunluğunun önce filmi izleyip sonra uyarlandığı kitabı okumadığını göstermektedir. Öğrencilerin okumalarının üzerinde önce filmi izlemenin büyük bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Öğrenciler, filmi izlerlerse kitabı okumuyorlar ya da önce kitabı okuyorlar ki, Tablo 18 önce kitabı okumayı doğrulamaktadır. Tablo 19’da film izlenirse kitabın okunmadığı doğrulanmaktadır.

Tablo 18: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Önce kitabı okur sonra uyarlanmış filmi izlerim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	337	19,9
Katılmıyorum	366	21,6
Kısmen Katılıyorum	546	32,3
Katılıyorum	261	15,4
Kesinlikle Katılıyorum	183	10,8
Toplam	1693	100,0

“Önce kitabı okur sonra uyarlanmış filmi izlerim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 19,9’u (337 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 21,6’sı (366 kişi) katılmıyorum, % 32,3’ü (546 kişi) kısmen katılıyorum, % 15,4’ü (261 kişi) kişi katılıyorum ve % 10,8’i (183 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin kitabı filminden önce okumaya eğilimli olduklarını göstermektedir.

Tablo 19: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Filmi izlersem uyarlandığı kitabı okumam.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	373	22,0
Katılıyorum	398	23,5
Kısmen Katılıyorum	402	23,7
Katılıyorum	255	15,1
Kesinlikle Katılıyorum	265	15,7
Toplam	1693	100,0

“Filmi izlersem uyarlandığı kitabı okumam.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 22’si (373 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 23,5’i (398 kişi) katılmıyorum, % 23,7’si (402 kişi) kısmen katılıyorum, % 15,1’i (255 kişi) kişi katılıyorum ve % 15,7’si (265 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin yaklaşık yarısının filmi izlediği bir kitabı okumadığını, yine yaklaşık yarısının da filmi izlese bile kitabı okuduğunu göstermektedir.

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Kitabı okursam uyarlandığı filmi izlemem.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	437	25,8
Katılmıyorum	498	29,4
Kısmen Katılıyorum	382	22,6
Katılıyorum	213	12,6
Kesinlikle Katılıyorum	163	9,6
Toplam	1693	100,0

“Kitabı okursam uyarlandığı filmi izlemem.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 25,8’i (437 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 29,4’ü (498 kişi) katılmıyorum, % 22,6’sı (382 kişi) kısmen katılıyorum, % 12,6’sı (213 kişi) kişi katılıyorum ve % 9,6’sı (163 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin okumuş olduğu kitabın filmini de izlediklerini göstermektedir. Öğrencilerin kitabı okuması, filmini izlemesine engel teşkil etmemektedir.

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Hem kitabı okur hem de uyarlandığı filmi izlerim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	242	14,3
Katılıyorum	332	19,6
Kısmen Katılıyorum	473	27,9
Katılıyorum	358	21,1
Kesinlikle Katılıyorum	288	17,0
Toplam	1693	100,0

“Hem kitabı okur hem de uyarlandığı filmi izlerim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 14,3’ü (242 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 19,6’sı (332 kişi) katılmıyorum, % 27,9’u (473 kişi) kısmen katılıyorum, % 21,1’i (358 kişi) kişi katılıyorum ve % 17’si (288 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin hem kitabı okuyup hem de filmini izlediğini göstermektedir. Öğrenciler, kitabını okusa bile kitabın filmini de izlemektedir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Filmini izlediğim bir kitabın yazarını merak ederim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	214	12,6
Katılmıyorum	225	13,3
Kısmen Katılıyorum	390	23,0
Katılıyorum	456	26,9
Kesinlikle Katılıyorum	408	24,1
Toplam	1693	100,0

“Filmini izlediğim bir kitabın yazarını merak ederim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 12,6’sı (214 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 13,3’ü (225 kişi) katılmıyorum, % 23’ü (390 kişi) kısmen katılıyorum, % 26,9’u (456 kişi) kişi katılıyorum ve % 24,1’i (408 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir (Tablo 22). Bu sonuçlar; öğrencilerin filmini izlediği bir kitabın yazarını merak ettiklerini göstermektedir. Kitaptan uyarlanmış bir filmi izleyen öğrenci, o filmin kitabının yazarını merak etmektedir.

Tablo 23: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Filmini izlediğim bir kitabın yazarının diğer kitaplarını merak ederim/okurum.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	217	12,8
Katılmıyorum	283	16,7
Kısmen Katılıyorum	501	29,6
Katılıyorum	408	24,1
Kesinlikle Katılıyorum	284	16,8
Toplam	1693	100,0

“Filmini izlediğim bir kitabın yazarının diğer kitaplarını merak ederim/okurum.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 12,8’i (217 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 16,7’si (283 kişi) katılmıyorum, % 29,6’sı (501 kişi) kısmen katılıyorum, % 24,1’i (408 kişi) katılıyorum ve % 16,8’i (284 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin filmini izlediği bir kitabın yazarının diğer kitaplarını da merak edip okuduğunu göstermektedir. Sinemaya uyarlanan bir kitabın yazarının diğer kitapları da öğrenciler tarafından merak edilip okunmaktadır.

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “İzlediğim bir filmin kitap uyarlaması olduğunu sonradan öğrenirim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	275	16,2
Katılmıyorum	462	27,3
Kısmen Katılıyorum	611	36,1
Katılıyorum	233	13,8
Kesinlikle Katılıyorum	112	6,6
Toplam	1693	100,0

“İzlediğim bir filmin kitap uyarlaması olduğunu sonradan öğrenirim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 16,2’si (275 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 27,3’ü (462 kişi) katılmıyorum, % 36,1’i (611 kişi) kısmen katılıyorum, % 13,8’i (233 kişi) katılıyorum ve % 6,6’sı (112 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin çoğunluğunun izlediği bir filmin kitap uyarlaması olduğunu sonradan öğrendiklerini göstermektedir. Öğrenciler, uyarlama olduğunu öğrendiği filmin kitabına, kitabın yazarına da ilgi duymaktadır.

Tablo 25: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Kitap uyarlaması filmleri diğer filmlere göre daha çok izlerim/severim.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	274	16,2
Katılmıyorum	408	24,1
Kısmen Katılıyorum	506	29,9
Katılıyorum	308	18,2
Kesinlikle Katılıyorum	197	11,6
Toplam	1693	100,0

“Kitap uyarlaması filmleri diğer filmlere göre daha çok izlerim/severim.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 16,2’si (274 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 24,1’i (408 kişi) katılmıyorum, % 29,9’u (506 kişi) kısmen katılıyorum, % 18,2’si (308 kişi) katılıyorum ve % 11,6’sı (197 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin çoğunluğunun, kitap uyarlaması filmleri diğer filmlere göre daha çok izleyip sevdiğini göstermektedir ve tablo 16’da bu sonucu desteklemektedir.

Tablo 26: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Bir kitabın sinema filmine uyarlanması genel olarak okumaya ilgimi artırır” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	234	13,8
Katılmıyorum	339	20,0
Kısmen Katılıyorum	469	27,7
Katılıyorum	383	22,6
Kesinlikle Katılıyorum	268	15,8
Toplam	1693	100,0

“Bir kitabın sinema filmine uyarlanması genel olarak okumaya ilgimi artırır.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 13,8’i (234 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 20’si (339 kişi) katılmıyorum, % 27,7’si (469 kişi) kısmen katılıyorum, % 22,6’sı (383 kişi) katılıyorum ve % 15,8’i (268 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin çoğunluğunun, bir kitabın sinema filmine uyarlanmasının okumaya isteğini artırdığını göstermektedir.

Tablo 27: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “Okuduğum kitaplardan birinin sinema filmine uyarlanması okumaya isteğini artırır.” Maddesine Verdikleri Cevapların Dağılımları

	Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	230	13,6
Katılmıyorum	282	16,7
Kısmen Katılıyorum	455	26,9
Katılıyorum	367	21,7
Kesinlikle Katılıyorum	359	21,2
Toplam	1693	100,0

“Okuduğum kitaplardan birinin sinema filmine uyarlanması okumaya isteğini artırır.” ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerin % 13,6’sı (230 kişi) kesinlikle katılmıyorum, % 16,7’si (282 kişi) katılmıyorum, % 26,9’u (455 kişi) kısmen katılıyorum, % 21,7’si (367 kişi) katılıyorum ve % 21,2’si (359 kişi) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu sonuçlar; öğrencilerin çoğunluğunun, okudukları kitaplardan birinin sinema filmine uyarlanmasının okumaya isteğini artırdığını göstermiştir.

TARTIŞMA VESONUÇ

Günümüzde insanları en fazla etkileyen, yönlendiren ve insan hayatının vazgeçilmezi olmuş araçların başında medya araçları gelmektedir. Kitle iletişim araçları olarak da adlandırılan medya araçlarının faaliyet kapsamı çok geniştir. Bunlardan birisi olan sinema; hem bir sanat hem de bir kitle iletişim aracıdır. Bu özelliği ile yaşadığımız yüzyılda, insanlara ulaşmanın en etkili yollarından birisi konumundadır.

Sinemanın bir kitle iletişim aracı olması, edebiyatla sinema arasında temelde bir ortaklık oluşturur. Bu iki iletişim aracı da kültürün gelişmesine katkıda bulunurken; insanları bilgilendirir, eğlendirir, olup bitenden haberdar eder, onların estetik zevkine hitap eder, bakış açılarını geliştirir ve zamanla onları tartışmaya sevk eder (Kale, 2010). Teknolojik gelişmelere paralel olarak değişim gösteren sinema ve televizyonun da uyarlama yapılırken kullandıkları yöntemlerin de dönemselsel olarak değiştiği görülmüştür. Edebiyat ve sinema, anlatı sanatları olup, anlatı yapılarının benzer oluşu, edebiyata nazaran gelişimini geç tamamlayan sinemanın, edebiyatın zengin dağarcığını kullanmasını ihtiyaç haline getirmiştir (Cansız, 2011).

Roman ve sinema yaklaşık üç yüz yıllık bir arayla doğmuş ve sinemanın sanat olmasıyla, önce romanın sinemayı daha sonra da sinemanın romanı; dolayısıyla da yazarları etkilemesiyle bu etkileşim devam etmiştir. Yazarlar kitlelere daha kolay ulaşabilmek için sinemayla ilgilenmişler; senaryo yazarı ya da yönetmen olarak sinemaya girmişlerdir. Sinemayı en çok etkileyen sanat edebiyattır. İlk filmlerden itibaren sinemamız ve sonrasında

televizyonlar romanlardan alınan hikâyelere oldukça fazla yer vermişlerdir (Öngören, 1983; Sayın, 2005).

Sinema; hem beslendiği ana kaynağın edebiyat olması nedeniyle hem de insanları etkileme gücüne sahip popüler bir araç olması bakımından, insanların okuma eğilimleri üzerinde de etkili olabilmektedir. İnsanlar, sinemaya uyarlanan kitaba ve kitabın yazarına ilgi göstermektedir. Sinemaya uyarlanan romanların yeni basımlarının yapıldığı, satışlarının arttığı ve uyarlamayı izleyen ya da izlemeyen kişiler tarafından merak edilerek daha fazla okunduğu bir gerçektir (Barut, 2007).

Sinemanın edebiyatla kurmuş olduğu bu organik bağın sonucunda, bir kaynak olarak beslendiği kitaplardan yapılan uyarlamalar, geniş halk kitlelerine, sinemanın görsel ve işitsel gücünün de etkisi ile ulaşmıştır. Günümüzde, öğrenciler üzerinde, kişisel ve sosyal bakımdan televizyon ve sinema filmlerinin birçok etkisinin olduğu bilinen bir gerçektir. Sinema ve edebiyat ilişkisi bağlamında, kitaptan uyarlama sinema filmlerinin, öğrencilerin okuma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmanın ortaya çıkardığı sonuçlar şunlardır:

1. Öğrencilerin çoğu, filmi izlemeyi filmin uyarlandığı kitabı okumaya tercih etmektedir.
2. Öğrencilerin çoğu, uzun süre kitabı okumak yerine kısa sürede kitabın filmini izlemeyi tercih etmektedir. Bu durumda, okumanın öğrencilerden tarafından zaman alıcı bir uğraş olarak algılanması ya da sinemadaki ses ve görüntünün okumaya tercih edilmede etkili olduğu söylenebilir.
3. Öğrencilerin çoğunun kitap seçiminde, sinemaya uyarlanmış kitapların etkisi vardır.
4. Öğrencilerin çoğunluğu, özellikle sinemaya uyarlanmış kitapları okumamakla birlikte, sinemaya uyarlanmış kitapların okuma tercihinde etkisi vardır.
5. Öğrencilerin çoğu, önce kitap uyarlaması filmi izleyip sonra filmin uyarlandığı kitabı okumamaktadır. Öğrencilerin uyarlanmış kitabı okumalarının üzerinde, önce filmi izlemelerinin büyük bir etkisi yoktur. Öğrenciler, filmi izlerlerse kitabı okumuyorlar ya da önce kitabı okuyorlar.
6. Öğrencilerin çoğu, sinemaya uyarlanmış kitabı, filminden önce okumaya eğilimlidir.
7. Öğrencilerin yarısı, filmini izlediği bir kitabı okumamakta, yarısı da kitabın filmini izlese bile o kitabı okumaktadır.
8. Öğrencilerin çoğu, okumuş olduğu kitabın filmini de izlemektedir. Öğrencilerin kitabı okuması, filmini izlemesine engel teşkil etmemektedir.
9. Öğrencilerin çoğu, hem sinemaya uyarlanmış kitabı okuyup hem de kitabın filmini izlemektedir.
10. Öğrencilerin çoğu, filmini izlediği bir kitabın yazarını merak etmektedir.
11. Öğrencilerin çoğu, filmini izlediği bir kitabın yazarının diğer kitaplarını da merak edip okumaktadır.
12. Öğrencilerin çoğu, izlediği bir filmin kitap uyarlaması olduğunu sonradan öğrenmektedir. Öğrenciler, uyarlama olduğunu öğrendiği filmin kitabına, kitabın yazarına da ilgi duymaktadır.
13. Öğrencilerin çoğu, kitap uyarlaması filmleri diğer filmlere göre daha çok izleyip sevmektedir.
14. Bir kitabın sinema filmine uyarlanmasını, öğrencilerin çoğunun okuma isteğini artırmaktadır.
15. Öğrencilerin çoğunun, okudukları kitaplardan birisinin sinema filmine uyarlanması, okuma isteğini artırmaktadır.

KAYNAKÇA

- ADAK, N. (2004). Bir Sosyalizasyon Aracı Olarak Televizyon ve Şiddet. *Bilig, Yaz/2004*, 30, 27-38.
- AKSAN, D. (1999). *Türkçenin Gücü*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- AKSAN, D. (2007). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: TDK Yayınları.
- AKTAŞ, Ş. ve GÜNDÜZ, O. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- AKYOL, H. (2009). *Okuma. İlköğretimde Türkçe Öğretimi* içinde (s. 15-48). Ankara: Pegem Akademi.

- ANA BRITANNICA (1992). İstanbul: Ana Yayıncılık.
- ARSLAN, D. A. (2005). Türkiye’de Medya-Toplum İlişkisi ve Medyanın Profesyonellik Etiği Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme. *Akademik Bakış, Ocak/2005*, 5, 1-13.
- AUFDERHEIDE, P. ve FIRESTONE, C. (1993). *Media literacy: A report of the national leadership conference on medialiteracy*. Queenstown, MD: AspenInstitute. Report excerptavailableonline at <http://interact.uoregon.edu/Medialit/MLR/readings/articles/aspen.html>.
- AYDIN, İ. (2009). Anadili Dersinin Etkinlik Alanları ve Dilbilgisi. *Milli Eğitim*, 37(181), 20-50.
- BARUT, Ö. (2007). Türk Sineması’nda Anlatım Tarzlarına Göre Edebiyat Uyarlamaları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BAZIN, A. (1993). *Sinema Nedir?* Çeviren: İbrahim Şener. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- BELÇİKA-FRANSIZ TOPLULUĞU MEDYA OKURYAZARLIĞI YÜKSEK KONSEYİ (2011). *Yaşam Boyu Medya Okuryazarlığı hakkında Brüksel Deklarasyonu*. 3 Temmuz 2013 tarihinde http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/documents/yayinlar/bruksel_deklarasyonu adresinden elde edildi.
- BEYAZ PERDEDE CAN BULAN ROMANLAR (2013). Temmuz, 4. Vatan Gazetesi (VatanKitap).
- BOLAT, S. (2007). *İletişim ve Edebiyat*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- BOZKURT, Tülay (2009). Öğrenme ve Öğrenme Bozuklukları. Yayına Hazırlayanlar: Tülay Bozkurt, M. Uluğ, Z. Oktuğ, M. Seray ÖZDEN. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- CANSIZ, A. B. (2011). *Edebiyat Eserlerinden Romanın Sinema ve Televizyona Uyarlanması ve Değişen Anlatım Dili*. T.C. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara: Basılmamış Uzmanlık Tezi.
- ÇETİN, Z. (1999). *Bir Anlatı Formu Olan Romanın Sinemaya Uyarlanması*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: Yayınlanmamış Doktora.
- DEMİREL, Ö. (2010). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.
- DESMOND, J. M. ve HAWKES, P. (2005). *Adaptation; Studying Film and Literature*. New York: McGraw-Hill.
- ERUS, Z. Ç. (2005). *Amerikan ve Türk Sinemasında Uyarlamalar*. İstanbul: EsYayınları.
- EYİĞÜN, R. Y. (2006). *Orhan Kemal’in Hayatı, Eserleri ve Orhan Kemal Uyarlamalarının Türk Sinemasındaki Yeri*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- FİDAN, N. ve ERDEN, M. (1998). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- GÜÇHAN, G. (1992). *Toplumsal Değişme ve Türk Sineması*. Ankara: İmge Kitabevi.
- HAMILTON, E. C. (2002). *Read TheBookOr Watch The Movie*. Blackwell Publishing.
- HOBBS, R. (1998). The Seven Great Debates in the Media Lliteracy Movement. *Journal of Communication*, 48(1), 16-32.
- HUTCHEON, L. (2006). *A Theory of Adaptation*. New York: Routledge.
- KALE, Ö. (2010). Edebiyat Sinema İlişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 266-275.
- KARASAR, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- KARATAY, H. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Kavrama İle İlgili Bilişsel Farkındalıkları. *TÜBAR*, XXVII, 457-472.
- KATZ, E. (1979). *The Film Encyclopedia*. New York: Harper&Row.
- KURUDAYIOĞLU, M. ve TÜZEL, M. S. (2010). 21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi. *TÜBAR*. XXVIII, 283-298.
- MEB. (2010). İlköğretim Öğrencileri Kitap Okuma Alışkanlıkları. Konya İli Örneği.
- MEB. (2012). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu.
- MONACO, J. (2001). *Bir Film Nasıl Okunur?* Çev. E. Yılmaz. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- NOWELL-SMITH, G. (1996). *The Oxford History of World Cinema*. New York: Oxford University Press.
- ODABAŞ, H., DABAŞ, Y. ve POLAT, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- ÖNGÖREN, M. T. (1983). Romandan Yapılan Filmlerde Karşılaşılan Yetersizlikler ve Güçlükler. *Milliyet Sanat Dergisi*, Ağustos/1983, Sayı:77.
- ÖZBAY, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZDEMİR, F. (2012). Romandan Tiyatroya: Esir Şehrin İnsanları. *TurkishStudiesInternational PeriodicalFortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, Volume 5(1), 1291-1309.
- POTTER, W. (2005). *Media Literacy*. California: Sage Publications.
- RIGEL, N. (1996). Haberin Gizli Tüketicisi Çocuk. *Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı*, 2(11), 561-589.
- SAYIN, A. (2005). *Türk Sinemasında Edebiyat Uyarlamaları ve Bu Uyarlamaların Toplumsal Yapıyla Etkileşimi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- SİVAS, Â. (2005). Popüler Roman Popüler Sinema İlişkisi Çerçevesinde Bir Uyarlama Örneği: BridgetKones’ un Günlüğü. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:4 Sayı:7 Bahar 2005/1, 41-58.
- TUTUMLU, R. (2002). *Anlatı Bilimi Açısından Roman-Sinema Etkileşimi ve Bir Uygulama: Anayurt Otel*. Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TÜZEL, S. (2012). Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Türkçe Dersleriyle İlişkilendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 81-96.
- UĞURLU, F. (1992). Edebiyat ve Sinema. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Kurgu Dergisi*, 11, 135-151.
- YAMAN, H. ve SÜĞÜMLÜ, Ü. (2009). Dilbilgisi Öğretiminde Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Etkililiği: Kelime Türleri Örneği. *Dil Dergisi*, 144, 56-73.
- YAMAN, H. ve SÜĞÜMLÜ, Ü. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Ders Dışı Kitap Okuma Alışkanlıkları. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 181, 291 – 306.